

#45 Västra Götalandsregionens nya visselblåsartjänst

Transkribering:

Missförhållanden kan uppstå på alla arbetsplatser, och från och med i år ska alla kommuner och regioner ha inrättat en visselblåsarfunktion.

I Västra Götalandsregionen startar den nya tjänsten 17 juli, där anställda kan rapportera om oegentligheter helt anonymt. I Sahlgrenskapodden idag gästar Valeria Castro, specialistläkare i internmedicin på Sahlgrenska Universitetssjukhuset, som själv varit den som sagt ifrån om en ohållbar situation på jobbet.

Intervjuar gör kommunikationsdirektör Anders Goliger.

Anders Goliger (AG): Välkomna till Sahlgrenskapodden och särskilt välkommen Valeria Castro. Du har varit med i vår podd förut.

Valeria Castro (VC): Det stämmer.

AG: För några år sen gick du ut offentligt och berättade om arbetsmiljön på akuten på Sahlgrenska. Och det var också därför du var med i podden efteråt. Berätta lite, hur var det då?

VC: Det var en period då det hade varit väldigt svårt på akutmottagningen och även på vårdmottagningarna. Allt kulminerande väl en kväll när jag var ledningsläkare på akuten. Det var en situation där vi var många som upplevde att det kändes patientosäkert.

Då hade jag skrivit ett inlägg på Facebook i ren frustration och lite i affekt, gått och lagt mig och dagen efter börjar media kontakta mig för att det hade spridits så enormt.

AG: Vad tänkte du då?

VC: Då tänkte jag att nu var ju medias blick på det inlägget kring situationen på Sahlgrenska, vi hade fått fokus på oss och då var det viktigt att göra något av det. Och då tog jag ju kontakt direkt med kommunikationsavdelningen om vilka som är mina rättigheter och skyldigheter. Jag fick jättebra svar, om just medlarfriheten, som är ens rättigheter, men också om ens skyldighet att behålla tystnadsplikten gentemot patienter.

Sen tog jag kontakt med min chef, bara för att meddela att nu kommer jag att prata med media och han backade upp mig och sa att det bara var att tuta och köra. Sedan tog jag kontakt med mina fackliga representanter, för man kan känna sig lite utsatt och då ville jag ha lite stöd.

Mellanprat:

Visselblåsartjänsten har kommit till efter en ny lag som kom förra året. Det betyder att anställda kan larma om missförhållanden som mutor, ekonomisk brottslighet och trakasserier... och den som anmäler kan vara helt anonym.

Visselblåsningar hanteras av enheten för säkerhet och beredskap på Västra Götalandsregionen, och om dom bedömer att visselblåsningen omfattas av lagen, går dom vidare med en uppföljning.

AG: Det här en annan form av larm än det du gjorde då. För du var öppen med ditt namn och det handlade om arbetsmiljö. Visselblåsartjänsten handlar inte om arbetsmiljö eller bristande ledarskap utan om rena oegentligheter, om man ser något olagligt på jobbet eller om att avslöja korruption. Varför är det viktigt att det införs en sån här tjänst tycker du?

VC: Jag tror att det är jätteviktigt att den här möjligheten finns. Vi är ändå en offentlig verksamhet, en demokratiskt byggd verksamhet. Vi är alla skattebetalare, vi är medarbetare, vi är medborgare. Och att då säga ifrån kring oegentligheter tror jag är jätteviktigt i offentlig verksamhet.

AG: Hur viktigt är det att få vara anonym?

VC: Jag tror att man absolut inte ska känna att man måste gå igenom det jag gick igenom. Att vara anonym, att tillåta en tredje part som är mer utifrån att ta över är nog väldigt viktigt för många. Sen tycker jag att alla sätt att lyfta taket, att man inte behöver känna att man är så modig för att man går ut med något är positivt. Att vi lär oss succesivt att lyfta det där taket.

AG: Är det högt i tak på Sahlgrenska Universitetssjukhuset?

VC: Vi kan alltid bli bättre. När jag gick ut upplevde jag en del rädsla från mina kollegor, att de var oroliga för min skull och det slog mig att jag var naiv som gick ut med det här. Men jag fick ju uppbackning och även från mina chefer och jag fick inte de här repressalierna som mina kollegor var oroliga för att jag skulle få.

Så att visa på att man inte ska vara rädd för att gå ut och säga ifrån, utan också skapa den känslan att ofta är visselblåsare eller att de som säger ifrån om oegentligheter i sin verksamhet, att de är ju väldigt lojala medarbetare, de är de som tror på förändring och vill se förändring.

AG: Hur viktigt är det vara modig, att visa någon sorts civilkurage, hur tänker du kring det?

VC: Jag är mer rädd för att inte säga ifrån, att bara stå med knuten näve i fickan. Att inte se till att det blir en förändring, att inte vara delaktig i förändring är jobbigare för mig. Som den här lagen handlar ju om trackaserier. Att se en kollega eller patient trakasserad, det tycker jag är värre, att gå med det dåliga samvetet, att man inte sa ifrån.

Just Sahlgrenska som arbetsplats, kan man visa att vi är en arbetsplats som värnar våra medarbetare, att vi tänker på det här att lyfta taket så att låta det vara möjligt för medarbetare att säga ifrån om man tycker att saker och ting inte fungerar bra. Det känner jag personligen att man upplever det här att jag brinner för arbetsmiljöfrågor, jag kan jobba som läkare och facklig och känna stöd från medarbetar, från chefer, från patienter och kollegor. Det tycker jag är otroligt givande.

AG: Men räcker det att öppna den här möjligheten att larma anonymt om missförhållanden i en visselblåsartjänst, behövs det inte mer för att komma åt problem?

VC: Jag tror att alla vägar till att kunna säga ifrån eller tydliggöra oegentligheter som sker är positivt för att ett första steg. Till exempel att man som visselblåsare anonymt kan säga ifrån kan starta en process i en: att ta det vidare, med kollegor, med chefen, med arbetsgivaren. Att starta en diskussion. Och startar man en diskussion kan det starta ett forum för att ta tag i saker. Och det tror jag är rent psykologiskt för en, att inleda, att ta tag i problem. För då möter man kanske andra som upplevt samma sak eller känner: just det, så här känner jag också. Att det är något som sätter orden på oegentligheter till exempel.

AG: Hur hade du själv gjort i dag för att larma om missförhållanden? Hur skulle du göra där du är nu?

VC: Saken är att det jag gjorde då föranledde att jag själv engagerade mig fackligt, att jag blev skyddsombud. Det blev en naturligt följd efter det här uppropet, att stå offentligt, att vara en person som folk kan gå till och prata med kring missförhållanden. Då kändes det väldigt naturligt att själv bli facklig och dessutom det fantastiska stödet jag fick som person, att känna mig trygg och ha fackliga att kunna fråga och stödja mig emot, då vill jag vara en sådan för andra också.

AG: Nu pratar vi idag här om den nya visselblåsartjänsten som handlar om korruption, där man ska kunna anmäla bland annat korruption i hela västra Götalandsregionen och även på Sahlgrenska Universitetssjukhuset. Men om man vänder helt på det, hur är det att berätta om det fungerar, är det också något vi behöver bli bättre på eller hur tänker du om det?

VC: Absolut. Jag tycker att det dagligen sker fantastiska solskenshistorier, vi ser ju så mycket gott som händer och det får ju vi som arbetar på golvet hela tiden feedback på från våra patienter, att vi gör så mycket bra arbete. Det är bra att det kommer fram det också.

Du har hört Sahlgrenskapodden, som idag handlade om Västra Götalandsregionens nya visselblåsartjänst, gäst var Valeria Castro. Sahlgrenskapodden görs av kommunikationsavdelningen på Sahlgrenska Universitetssjukhuset. Kontakta oss gärna med synpunkter, tips och idéer på redaktionen.su@vgregion.se.

Tack för att du lyssnat!